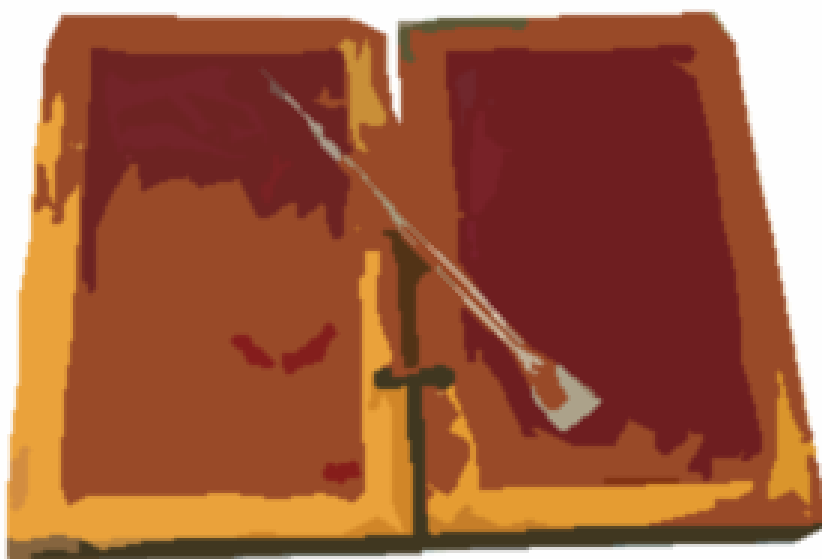

TABELLAE CRATTIAE MAXIMILLAE

DOMUS
BAEBIA

Tabella VI
De Indumentis
Preparant els vestits per a la festa

Idibus Martiis (15 de març)

Lunæ dies

Aquest matí ha arribat al port de *Saguntum*, un vaixell mercant procedent de Roma en el qual venen molts dels encàrrecs fets per a la nostra festa i entre ells...les teles dels nostres vestits.

Quina emoció en veure-les! Són exquisides, llins frescos de *Sætabis*, llana brillant de la *Bætica*, suaus teixits de cotó egipci i unes magnífiques sedes elaborades en els tallers de Cos.

Des de xicoteta vaig aprendre a filar i a teixir encara que no he necessitat fer-ho, això sí, gaudisc practicant de tant en tant. Tenim a casa expertes filadores, teixidores i costureres que amb aquests teixits faran uns vestits preciosos. El meu ja està decidit, un vestit (*stola*) de lli de color porpra amb una vorera en or (*patagium*) i un mantell (*palla*) de seda de color blanc. Portaré *stola* i *palla* perquè, com a mare de tres fills puc permetre'm el privilegi de lluir el color porpra.

Per a la xicoteta *Bæbia* li hem preparat una indumentària diferent a la que porta cada dia. Per a l'ocasió canviarà el seu vestit blanc per una túnica fins als peus de color beix i el seu habitual mantell adornat amb una vorera de color porpra (*toga prætexta*) que li correspon segons la seua classe social per un de color blau fosc amb el mateix adorn que el vestit. Estarà preciosa, amb una corona de flors i la seua *bullæ* daurada en el coll.

Els homes de la *domus Bæbia* aniran impecables amb túniques blanques, el meu espòs, vestit de senador (*senator*), amb unes franges porpres amples (*lati clauī*) i el meu fill tot de blanc (*candidus*), perquè es presenta com a candidat a les eleccions municipals.

Evidentment portaran la *toga* adequada a la seua categoria social, el meu marit la *prætexta* i *Fulvius* abandonarà la seua *toga uirilīs*, per la *candida* totalment blanca. El meu espòs i fills subjectaran els seus mantells amb preciosos uns fermalls (*fibulæ*).

Fins al dia de la festa guardaré tot en el bagul de la meua habitació on conserve el meu vestit de núvia, la *tunica recta*, la *palla* ataronjada i el vel nupcial (*flammeum*), perquè m'agradaria que *Bæbia* els usara quan arribe el moment i li donen la mateixa sort que m'han donat a mi.

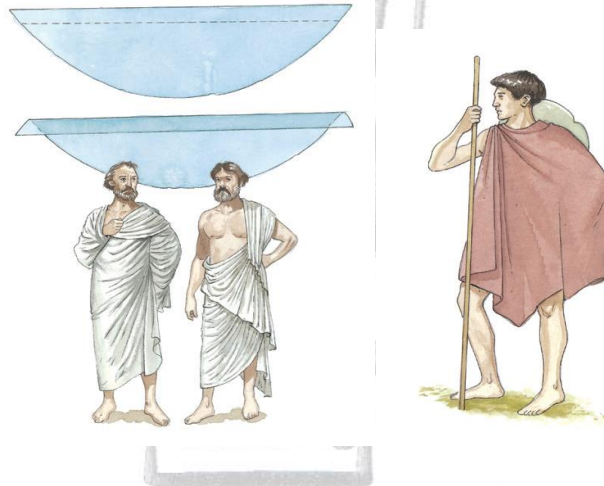
També la meua mare em va entregar amb aqueixa intenció unes belles joies amb les quals embelliré el meu abillament el dia de la festa, el meu anell de compromís i les meues arracades de perles,... ah! no he d'oblidar el ventall de plomes de paó (*flabellum*), perquè la festa serà al final de la primavera quan les nits ja són caloroses i vull tindre amb la protecció de la deessa Juno.

¿Sabies que...?

- Els romans portaven roba interior. Com a calçotets o bragues, usaven una peça de roba anomenada *subligaculum*. Les xiques utilitzaven per a subjectar el pit una bena (*fascia pectoralis*).
- Sobre la roba interior es posaven una túnica curta sobre la qual col·locaven els vestits exteriors i a la nit dormien amb ella que anomenaven (*subucula*).
- També els romans van saber adoptar en el vestit peces de roba d'altres pobles, així per exemple dels gals van prendre els pantalons (*bracæ*) que van usar principalment els soldats romans. Dels grecs van prendre el vestit femení anomenat pèplum jònic que van convertir en la *stola* de les matrones romanes. I amb el temps la *toga* va ser substituïda per altres mantells grecs que eren més xicotets tipus clàmide o *pallium*.

PER A SABER MÉS:

[Quadern fibula. Ludere et Discere.](#)

[Spatium indumenta](#)

ACTIVITATS

I- Relaciona els conceptes de la columna de l'esquerra amb els de la dreta:

<i>FLABELLUM</i>	MANTELL BLANC
<i>STOLA</i>	BÈTICA
<i>TOGA PRAETEXTA</i>	FERMALLS
<i>PALLA</i>	VORA DECORATIVA
<i>TOGA CANDIDA</i>	MANTELL FEMENÍ
<i>FLAMMEUM</i>	XÀTIVA
<i>FIBULAE</i>	VENTALL
<i>PATAGIUM</i>	VEL TARONJA
<i>SAETABIS</i>	MANTELL AMB VORA PORPRA
<i>BAETICA</i>	VESTIT FEMENÍ

II- Identifica cada imatge amb la pista que et dona *Grattia* i posa el seu nom en el requadre corresponent:

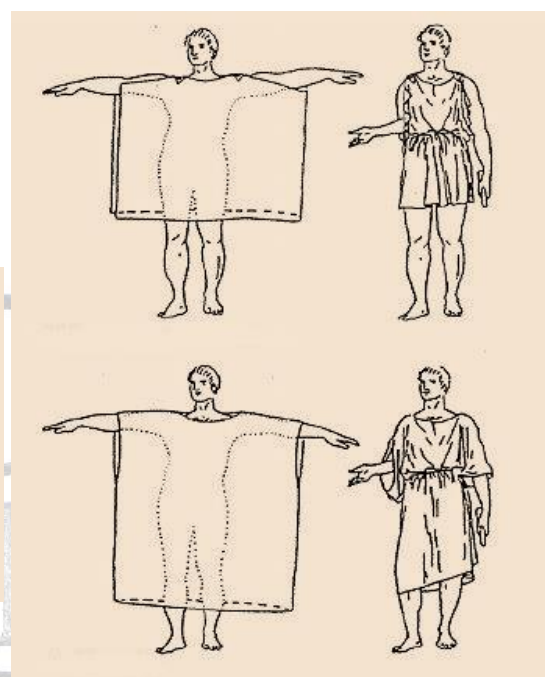
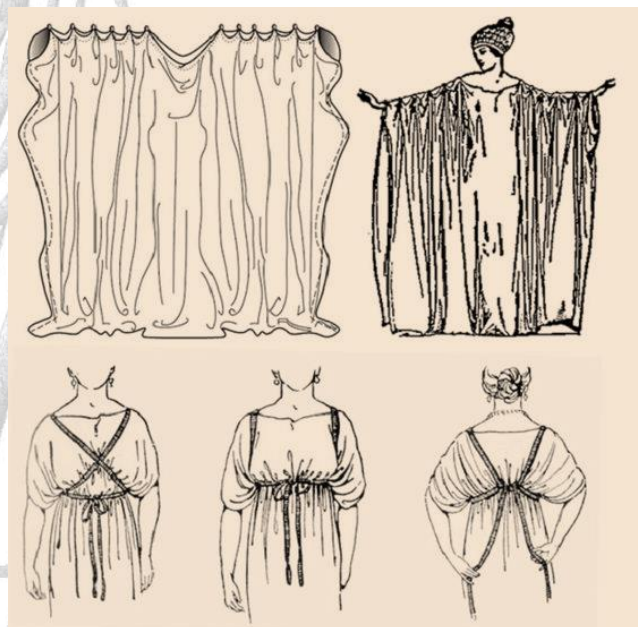
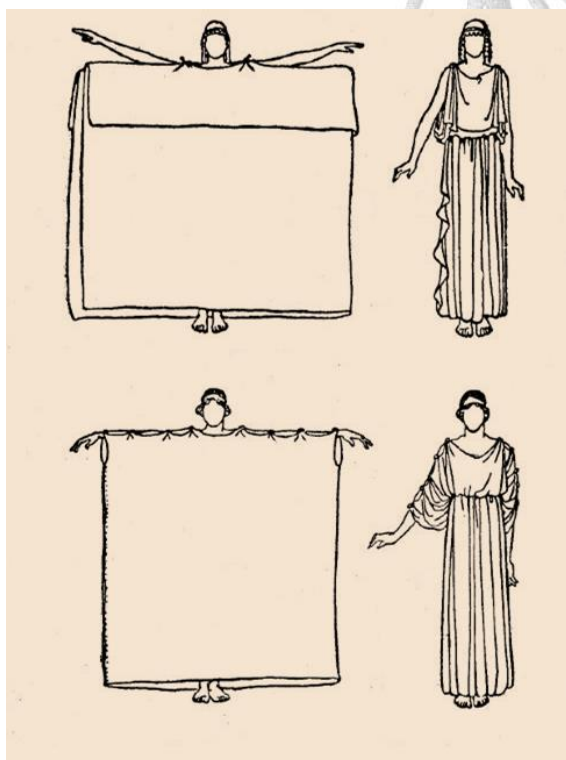

PISTES:

- Vaig utilitzar aquesta peça el dia de les meues noces.
- Els mantells no es mouen.
- El meu marit va vestit de senador.
- Correspondrien als calçotets actuals.
- Les dones cobreixen les seues estoles amb ells.
- Les matrones casades porten aquesta roba.
- Aquesta bena subjectava el pit.
- Podríem dir que és com els nostres pijames.

III- T'animes a vestir-te de romà o romana amb uns llençols i uns fermalls o imperdibles? et sorprendrà veure com és de fàcil. Una altra opció és vestir un ninot o maniquí.

IV- Diques si les següents afirmacions són vertaderes o falses:

AFIRMACIONS	V	F
Els senadors romans portaven una <i>toga candida</i>		
Les núvies vestien una indumentària especial el dia del casament		
El <i>pallium</i> era un mantell de grans dimensions		
Els antics no portaven mai roba interior		
La <i>stola</i> era usada per homes i dones		
Les fíbules serien els nostres fermalls		
Totes les persones podien utilitzar la <i>toga</i>		
Els romans no portaven pantalons		
Tenien vestits de lli i de cotó		
Els antics no van conèixer els tints per a la roba		

- V- *Grattia* ens ha explicat que el seu marit i fill porten una *toga*, un mantell amb què vestien els ciutadans romans, símbol de dignitat i respecte.

Aquesta paraula ve del verb *tegere* que significa "cobrir", d'aquí el seu ús damunt de la roba ordinària i amb la qual es podien cobrir el cap. Solia ser de llana, encara que la seua forma i mida no estava definida del tot, doncs va anar canviant al llarg del temps. El normal era que presentés forma d'el·lipse i que mesurés al voltant de 4,60 metres d'amplada per 2,75 d'alçada. La *toga* era molt difícil de posar i per a això els romans se servien d'esclaus especialitzats.

A més a més, la *toga* podia tenir diferents colors i ornaments.

A continuació et presentem unes afirmacions que t'ajudaran a identificar el tipus de *toga*. Posa el nom a sota del dibuix de la pàgina següent.

- *TOGA PRAETEXTA*, es la reconeixia per portar una franja de color porpra. Era la toga pròpia dels magistrats i dels nens i nenes menors de 16 anys de les famílies nobles.
- *TOGA PALMATA*, era de color porpra i decorada amb un brodat de fulles de palma. Solien utilitzar-la els emperadors en llocs públics o discursos.
- *TOGA PULLA*, de color marró, gris o negra, pròpia del dol.
- *TOGA VIRILIS*, també anomenada *libera* perquè la prenien els adolescents a la majoria d'edat i a l'adquirir més llibertat, d'aquí el seu nom. Era d'un sol color, blanc o crema.
- *TOGA TRABEA*, era un mantell molt antic. De diferents colors amb franges porpra, la portaven els àugurs, sacerdots encarregats de predir el futur.
- *TOGA CANDIDA*, totalment blanca, característica dels "candidats" a les magistratures. De "*candidus*", brillant. El seu nom era per ser tractada amb guix per donar-li un color blanc. Significava la puresa de les seues intencions.

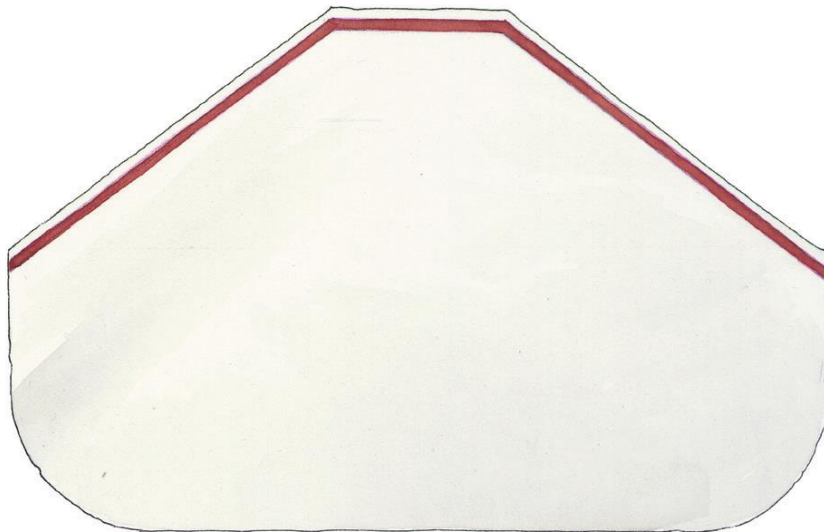

VI- Després de diferenciar les togues romanes, toca posar-se una d'elles.

Abans de fer-ho, vegem què ens explica l'escriptor romà Quintilià per a posar-nos bé una *toga*:

"Després de doblegar la tela en dues parts desiguals en sentit de la longitud, es feia baixar per davant una vora des de l'espatlla esquerra, es passa per sota el braç dret i el que queda, un cop fet el sinus (plecs de la part central), es tira sobre el braç o espatlla dreta. La part anterior queda perfectament a mitja cama, la posterior una mica més alta de la cintura. El sinus queda bé per damunt del cinturó de la túnica i mai per sota. La part que queda darrere ha de ser més curta per seure millor. No és convenient cobrir l'espatlla i tot el coll, ja que així queda el vestit massa ajustat "

Agafa un llençol de matrimoni i intentar col·locar-te una *toga* seguint les instruccions de Quintilià. Perquè la pràctica siga més divertida pots demanar algú que faça de *uestiplicus*, esclau que col·locava la *toga* al seu senyor.

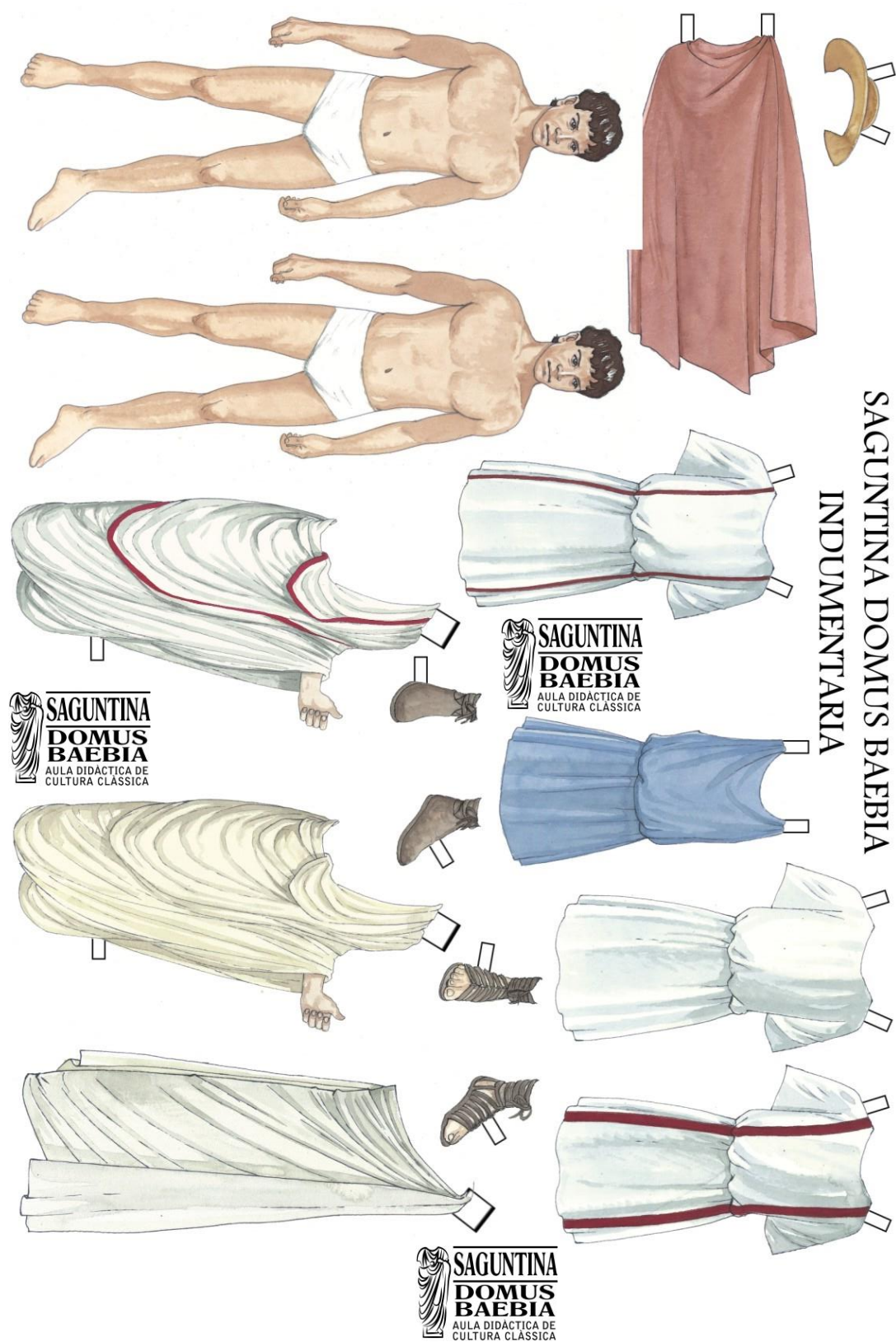

VII- Anem a jugar amb retallables de vestits:

VIII- Completa el text clàssic amb les paraules que et proporcionem:

Palla, Fascia pectoralis, Tunica recta, Subucula, Toga praetexta, Toga palmata, Toga candida

- Lamprid, Alex. Su., 40: "La ..... no la va usar ningú mai més que el cònsol i per cert que era la mateixa que prenien del temple de Júpiter altres també, com els pretors i els cònsols"
- S. Isidor, XIX, 24: "La ..... era la que vestien els candidats, és a dir, els que aspiraven a una magistratura, se li tenyia de creta per semblarà més blanca i destacable"
- S. Isidor, XIX, 24: "Es diu també ..... perquè representa la victòria brodada amb palmes"
- Marcial XIV, CXLIX: "Que amb la meua .... puga gaudir d'un pit immaculat"
- S. Isidor, XIX, 24: "La ..... és un vestit propi de les matrones, que després de cobrir el cap i el costat dret de l'esquena, acaba sobre el muscle esquerre"
- Festus, 286, 33: "Les donzelles el dia anterior del casament vestien la .... blanca i un reticulum de color safrà, les dues rectes i teixides d'una peça per evitar la mala fortuna"
- Varró. LL, V, 30, 133: "..... .. de subtus per ser la roba que un es posa sota"

IX- Pinta els següents dibuixos amb els vestits que els correspondria segons la seua classe social:

SENATOR

MATRONA / NÚVIA

X- Tria la resposta correcta entre les tres opcions:

- Sóc *Baebia Fulvia* la filla xicoteta. Hui aniré a escola, quina roba em posaria?:
  - a) Un vestit blanc amb la *toga praetexta*.
  - b) Una estola i una *palla*.
  - c) Un vestit *candidus* i la *toga viril*.
- Sóc el *pater familias*, el senador. Vaig al fòrum, quina roba em posaria?:
  - a) Un vestit *candidus* i la *toga praetexta*.
  - b) Un vestit amb franges porpres amples i *toga viril*
  - c) Un vestit amb franges porpres amples i *toga praetexta*.
- Sóc *Grattia*, una matrona. Vaig a les tavernes, quina roba em posaria?:
  - a) Un vestit blanc i *palla* ataronjada.
  - b) Una estola i *toga pulla*.
  - c) Una estola i una *palla*.
- Sóc *Lucius Baebius Fulvius*, el fill. Vaig a la cúria a fer campanya electoral, quina roba em posaria?:
  - a) Un vestit *candidus* i la *toga candida*.
  - b) Un vestit amb franges porpres estretes i *toga trabea*.
  - c) Un vestit amb franges porpres amples i *toga viril*.
- Sóc *Voconius Romanus*, el millor amic de la *domus Baebia*. Vaig a un funeral, quina roba em posaria?:
  - a) Un vestit *candidus* i la *toga pulla*.
  - b) Un vestit fosc i *toga pulla*.
  - c) Un vestit fosc i *toga viril*.

XI- Juguem amb les paraules:

Posa aquestes paraules derivades amb la seua corresponent paraula llatina:

Candidatura, faixar, calça, pal·liar, flat, revestir, tegumentari, flatulència, estola, feixisme, inculcar, calcomania, pal·li, vestit, tuguri, teula, calçotets, detectar, calçar, detectiu, calcar, vestuari, bossa, recalcar, pal·liatiu, bragat, unflar, bufar, faixa, bragues, investir, calcetins, bossa, candidat

PARAULA EN LLATÍ	DERIVATS
<i>STOLA</i>	
<i>CALCEI</i>	
<i>TOGA</i>	
<i>FASCIA</i>	
<i>BVLGA</i>	
<i>PALLA</i>	
<i>BRACCAE</i>	
<i>CANDIDVS</i>	
<i>FLABELLVM</i>	
<i>VESTIMENTA</i>	

XII- Relaciona l'abans i el després d'aquests complements:

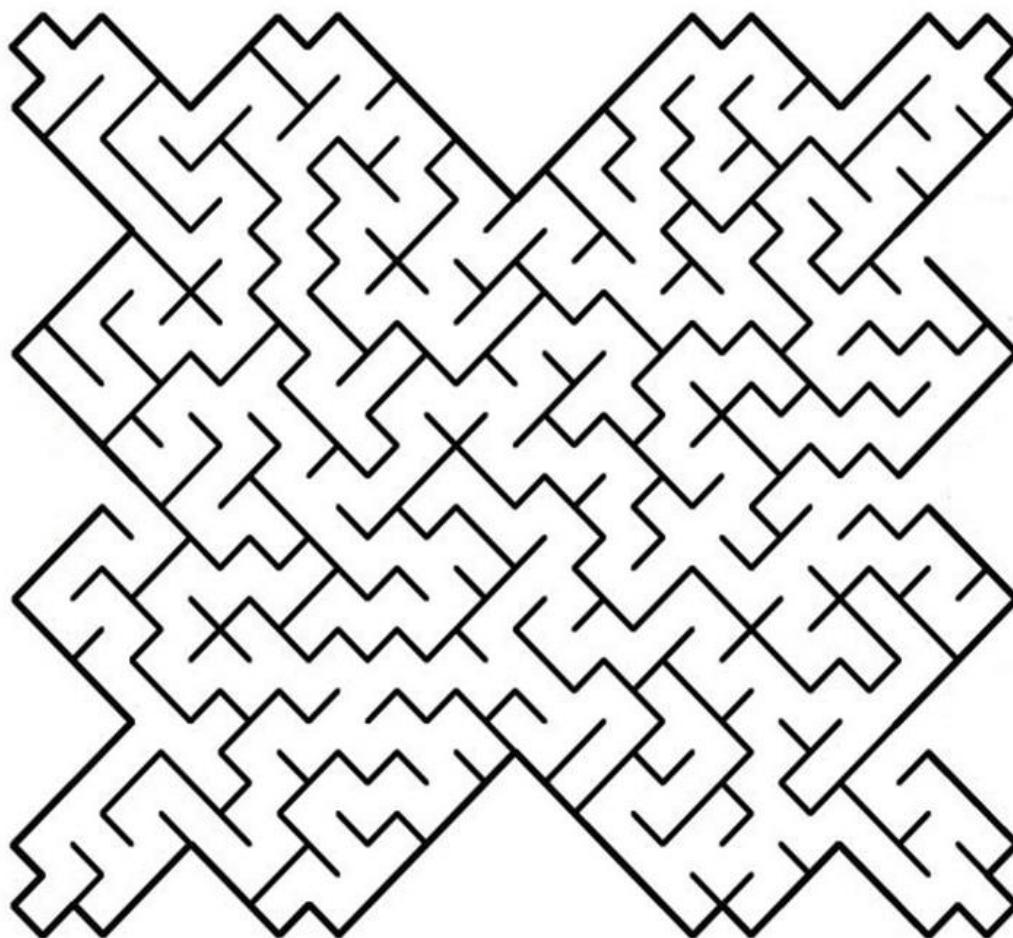

XIII- *Grattia* vol arribar a agafar les seues peces, quins camins ha de seguir?

BAEBIA

XIV- Vegem què tal et mous davant la càmera.

T'animes a representar el paper de pare preparant-se per la festa?

Pots escollir entre aquestes opcions:

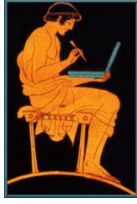
- a) Redactar un text en què *Lucius Baebius Hispanus* va donant ordres al seu esclau perquè li pose la túnica i la toga.
- b) Redactar un text en què et presentes davant els convidats que arriben a la festa.
- c) Llegir de manera dramatitzada aquest text que t'adjuntem.

LUCIUS BAEBIUS HISPANUS

Sóc ***Lucius Baebius Hispanus***, el pare d'aquesta *domus*. Sóc un senador i em dedique a la política. Pel matí, quan ix el sol, el meu esclau m'ajuda a vestir-me amb una túnica d'amples franges porpres i una toga *praetexta*. Després de prendre un desdejuni, em dirigisc al meu despatx per a saludar els meus clients.

BAEBIA

RECURSOS DIGITALS

- [Materials del Camp d' aprenentatge de Tarragona](#)
- [Explicació sobre vestimenta](#)
- Tutorials per a fer vestits, enllaços [1](#) y [2](#)
- Tutorial per a posar-se una [toga perfectament](#)
- Vídeo per a veure com va vestida [una matrona](#)
- Instagram [activitats indumentaria](#)

DOMUS
BAEBIA